

EL TEATRE

Del "rejuveniment dels clàssics" Muñoz-Seca Edicions de Música

No es pot pas negar que estem a través en el teatre, com en totes les arts, una època de grans pensades. Ens trobem ja molt lluny d'aquell temps d'abans de la guerra en què l'heroica *troupe* de Jacques Copeau donava al teatre del Vieux Colombier aquell *Amor melje* del qual pogué dir André Suarès que «no havia vist Molière més ben servit», aquella *Nit dels Reis* de la qual un dels qui amb més autoritat po-

tura d'un drama, d'una comèdia, i fins de la intenció de l'autor se'n prescindia absolutament, car el postor en escena no els fa morir per altra cosa que per crear la seva obra personal. Val a dir, però, que, en allò que toca a Meyerhold, els autors quasi sempre són ja morts i enterrats o bé són estrangers, i ja sabem que la U. R. S. S. no reconeix els drets d'autor dels països capitalistes. I quan són russos i viuen a Rússia,

Evidentment, Muñoz-Seca és una figura important en el teatre. Ha agabellat durant anys i anys els cartells i l'interès dels públics. Darrerament, però, l'interès que inspirava ha descendit i sembla que de mica en mica es situa al lloc que li pertoca.

Anotem un fet simptomàtic. La coincidència d'aquestes puges i baixes, entre el teatre de Linares-Rivas, de Benavente i de Muñoz-Seca. Al seu temps, aquells també agabellaren l'interès del públic. Benavente arribà a engegar els intel·lectuals i tot. Linares-Rivas, ja no. Era l'agabellador d'un públic que en general és constituït per aquesta mena de classe mitja castellana — de la qual a Barcelona n'hi ha una representació abundant —, i que es caracteritza per tenir les tardes desvagades i assisteix assíduament al Poliorama. Aquesta mateixa classe mitja és la que, cansada del teatre problemàtic de Linares-Rivas i Benavente, ha suportat i mantingut fins ara el prestigi del de Muñoz-Seca. A què obeeixen aquests canvis del públic? És molt senzill d'explicar. Generalment, a la repetició constant d'un tema, o d'una modalitat única. Amb Benavente, per exemple, l'agudesia. Amb Linares-Rivas, la mateixa agudesia, però ja una mica esmussada de les puntes. Amb Muñoz-Seca, el xisto recargolat fins a l'infinit. Fora d'això no conté res més. Tots aquests elements, no ja un de sol, no basten per a bastir un teatre. I majorment en el de Muñoz-Seca, en el qual, tant l'assumpte com les seves derivacions, van a remolc d'aquell, arrossegats per la riada d'acudits amb què l'autor, potser conscient de la seva falla en el sector de la visió o de la construcció dels tipus, les sol farcir.

Es un cas de malabarisme verbal aplicat a les taules. Tot el que li sobra de verbola, més o menys enginyosa, li manca, en canvi, d'essència humana.

Una comparació entre el seu teatre i el d'Arniches ens daria la clau exacta de la falsedat del teatre de Muñoz-Seca. Veuríem que d'Arniches en té el dolent, i en canvi, no conserva res del que és bo. Les caricatures grotesques d'Arniches, atapeïdes d'essències humanes, queden convertides en uns ninots de drap a les mans de Muñoz-Seca; si es belluguen és perquè l'autor estira els cordells des de darrera del bastidor. Aquest fet explica que el públic, després d'atiparse de riure-hi veient les representacions, surti cansat del teatre i digui: «Quina bestiesa!» No passa així amb les obres d'Arniches. Tot al contrari, duren i perduren als cartells, i la major part d'elles queden de re-

Muñoz-Seca

portori. I és perquè contenen substància humana, per bé que explicada d'una forma grotesca. Per això és sainet i per això té, sempre, punts i ribets de farsa. El que recordi *Las Estrellas* em sabrà donar raó de com queden servides aquestes bones noies, i els familiars i amics que somien fer grans viatges i viure com uns marajàs a les seves costes. La fallera de tenir cupletista pròpia a la família va ésser moda fa uns anys. Tots els problemes eren resolts mitjançant cupletistes de propietat a casa. Arniches, en aquell temps, ja es cuidà de donar el crit d'alerta posant en ridícul — i de quina manera! — aquella fallera ximple, d'essència de qualitat s'amagava, vergonyant, un posat de droperia familiar.

He citat, d'entre totes, l'obra de menys envergadura. Doncs bé, tot el repertori de Muñoz-Seca no fa aquesta. Aquell contingut és el que s'hi troba a manca.

Les crítiques — certa mena de crítiques, val a dir-ho — han atribuït un valor considerable a aquest teatre. I al seu autor, un formidable enginy. Evidentment exageren. Confonen l'enginy — que és tota una altra cosa — amb l'acudit o amb la verbola picada i recargolada, que tampoc no hi té res a veure. Els deu semblar que l'enginy consisteix a parlar durant hores i hores per les butxaques, empedrant la xerrameca d'acudits. Tenen un pobre concepte de l'enginy, qualitat dels déus, amarat de profunditat i de subtilitat.

Jo, veient una obra de Muñoz-Seca, tinc la sensació següent. La de trobar-me enfront d'un barril·laire professional, que s'ha proposat fer-me riure de totes passades. I la primera condició de l'enginy és que no es proposa res d'això. És una manera d'expressar-se. El resultat és independent del propòsit. En el cas concret de l'enginy no hi entra per res la premeditació.

Tampoc és Muñoz-Seca un home agut, ni té una visió profunda i humana de les coses del món, com té Arniches. La prova, que mirant l'obra seva en perspectiva, hom hi troba una desesperada repetició de protagonistes, tots els quals, encara que aïllats amb vestimentes diverses, en fan un de sol. El vividor, més o menys simpàtic, que fa caps i mànigues per tal de no morir-se de gana. El vividor va d'una capa social a l'altra, saltant com una llagosta de rostit, i així s'eternitza en el repertori de Muñoz-Seca. Aquesta manifestació de pobresa de visió vol ésser compensada amb una abundància enorme de xistos.

«Mi Padre!» és una comèdia com les altres del mateix autor i la repetició de gairebé totes les anteriors.

JOAN CORTES

Xavier Gols, Suite pour piano (Ed. M. Sénart, París)

Aquesta *Suite* de Xavier Gols, impresa a París, és la primera mostra que jo he pogut conèixer de la música que escriu el jove compositor tarragoní. No és prou, evidentment, per deixar entreveure la fèsonomia espiritual d'un músic en plena formació, en el qual la influència dels models admirats i el vocabulari de manlleu

Xavier Gols

oculten encara la línia genuïna del propi pensament.

Però al nostre país, l'aparició d'un compositor que amb la primera obra que dona a la llum se'n presenta com un home de bon gust, amb visible preocupació de l'ofici i propòsit noble i desinteressat, és un fet prou rar per ésser senyalat amb un toc d'atenció.

La música de Xavier Gols dona la idea d'un esperit contemplatiu, somiador, per a qui l'hora actual no té agul·la ni neguit. El to de «fulla d'àlbum» que té sovint, la impressió que deixa de viure més del record que de cara a un present i a un esdevenidor ple d'interrogants, són allò que us dona aquesta idea de quietisme curiós i desconcertant. Té un aire d'actualitat sorprenent en un músic jove. Entenem-nos: inactualitat, no en el sentit banal de no estar a la pàgina, de no saber el que ara es porta, sinó en el sentit d'eludir l'íntim acarament amb els problemes que l'evolució musical enormement accelerada de la nostra època planteja al compositor d'una manera imperiosa, gairebé agressiva.

Es incompreensible que avui hi hagi un músic jove que pugui compondre com si la nostra situació musical fos encara la situació Debussy o Ricard Strauss. Els últims vint-i-cinc anys han transformat radicalment la fèsonomia i la fisiologia del nostre art. L'aparició d'Arnold Schönberg en el món de la música — finalment, tothom s'ha adonat ja d'això — no és un fenomen particular de la música austríaca, sinó que té

una transcendència universal. Els problemes que el ha plantejat ens afecten a tots. Cal acarar-s'hi, per treure'n les conseqüències que hom vulgui, les conseqüències que hom pugui. Però cal acarar-s'hi. Música indifent a aquest ordre d'idees, música fruit d'un culte lax de la sensibilitat privadíssima, i insensible als problemes més apassionants de l'evolució musical contemporània, és una cosa incompreensible avui, sobretot tractant-se d'un compositor jove. Aquesta és l'objecció principal que cal fer a la música de Xavier Gols.

He citat abans els noms de Debussy i de Ricard Strauss. No vull insinuar amb això, precisament, una mena de filiació espiritual del nostre músic, bé que una nota francesa, impressionista — que fa pensar, però, més aviat en un Séverac que en un Debussy —, i una nota més vienesa que straussiana — però d'aquell to vienes que Strauss han popularitzat — són, pel meu sentiment, les influències més visibles, els ingredients més poc elaborats, encara, del llenguatge musical de Xavier Gols.

El *Preludi* és, pel meu gust, la composició més resolta de la *suite*. És la que revela una idea constructiva més clarament formulada i més fèl·liment realitzada. En l'ordre harmònic hi ha un principi d'evasió del control tonal — pel que fa a l'acord i aduoc a la cadència — que sense arribar a alterar la solidesa formal incommovible del *mi major-menor*, matisa el to d'una manera imprevista i li dona tot d'accentos i de flexions insospitades.

El *Menuet* i el *Scherzo*, clar de forma el primer, incoherent i bigarrat el segon, tenen dos moments molt fets del punt de vista de la tècnica de connexió d'idees contrastants. Són moments solats, i hom no veu bé si són troballes del subconscient o fruit d'una lúcida reflexió del compositor. El fet és que hi són i que es poden pendre com una promesa que Gols és capaç d'arribar a una excel·lent qualitat d'ofici.

Altament, el formalisme ingenu de l'estructura de les frases, la banalitat de les cadències previstes, estereotipades, i la poca seguretat de la composició general, que sembla més aviat realitzada per tanteg que partint d'una clara visió total, fan decaure l'interès del *Scherzo* i de *L'Air à danser*, formalment les peces menys reeixides de la *suite*. El recitat potètic de la *Sarabanda* sembla inspirat per un sentiment molt intens, però musicalment és dit amb un abandon i un *penchant* declamatori que n'afecten la impressió.

L'escriptura pianística — cosa curiosa, tractant-se d'un bon pianista — és de poca qualitat. Té una forta obesitat que li lleva nervi i mordent. La marcada predilecció pels acords plens, els passatges d'octaves i una pseudo-polinia enfargada, li donen l'aspecte touffu de reducció de partitura d'orquestra al piano.

Malgrat tots els defectes senyalats en aquesta primera obra de Xavier Gols, cal veure en ell, indubtablement, un artista naturalment dotat, en l'evolució del qual hom pot posar les millors esperances, sobretot si en l'aspecte ideològic arriba a des- cixir-se del seu quietisme actual, que el fa semblar un músic d'un altre temps.

ROBERT GERHARD

FRANZ MOLNAR

La literatura ha estat en tots moments classificada en molts marcats per les tendències que han existit. Així es parla del clàssicisme i del romanticisme, del post-romanticisme i del realisme. També s'han classificat nacionalment. Castella arribà a plasmar un teatre nacional; Rússia creà la literatura humana pessimista; França assolí, a base de triangle i d'estil, una escola pròpia. Dins d'aquest raonament, col·loca- rtem Molnar dins l'escola francesa, que culmina a últims del segle XIX.

França ha creat aquesta literatura que avui té tants imitadors, millor: seguidors, arreu. A Alemanya hi posaríem l'esperit inquiet, àvid de modernisme en la idea, vell en el procediment, que caracteritza el teatre de Molnar.

Molnar és l'estilista depurat. Entre la literatura clàssica francesa i l'alemanya hi ha un abisme. És impossible igualar el *Werther*, posem per cas, amb l'*Epistolari* de Ninon o les *Memòries* de Richelieu. I ci- tem aquests noms perquè són la personifi- ficació de l'escola nacional abans dita.

Molnar s'ha sabut alliberar absolutament de les seves influències nacionals, per asso- lir les del pol oposat. Avui Molnar és un francès.

Com en tota la producció francesa actual, hi ha un punt fals en l'obra de Molnar. És l'anàlisi massa superficial. Sembla que Molnar caricaturitza els seus homes, no pas a la manera d'un Molière o d'un Ostrovski, sinó a la faisa d'un Rostand, per exemple. I és que l'escola francesa es perd en detalls que per nosaltres resulten accessoris i que per ells resulten base exclusiva d'èxit. El teatre de Tristan Bernard n'és una prova.

Molnar no solament no profunditza (fran- cès), sinó que és un mestre en l'expressió. Els seus homes parlen amb una finor tota alada. La paraula gruixuda, talment aspra, típica en la nostra literatura i en totes les pròpiament nacionals, completament eman- cipades de la influència francesa (alemanya, anglesa), no apareix en el teatre de Molnar. Estilista perfecte, de les belles formes, no descendeix mai cap a la brutalitat. Adhuc davant del somni de la dona en busca de l'home, o del sopar galant i del contacte amb la «professional», o del cinisme d'«ell» per aconseguir la dona preada, la passió no enterboleix l'ànima dels personatges. El gest

no els despena mai, no s'exalten mai prou per desfer les arrugues gracioses fetes al llarg de la corbata.

Com tots els seguidors de l'escola fran- cesa pura, Molnar és un ironista. Fa som- riure sempre, davant de cada frase previa- ment marcada en la intel·ligència de l'autor. La paraula és joc d'intel·ligència. La ironia suau, delicada, és la seva arma d'èxit.

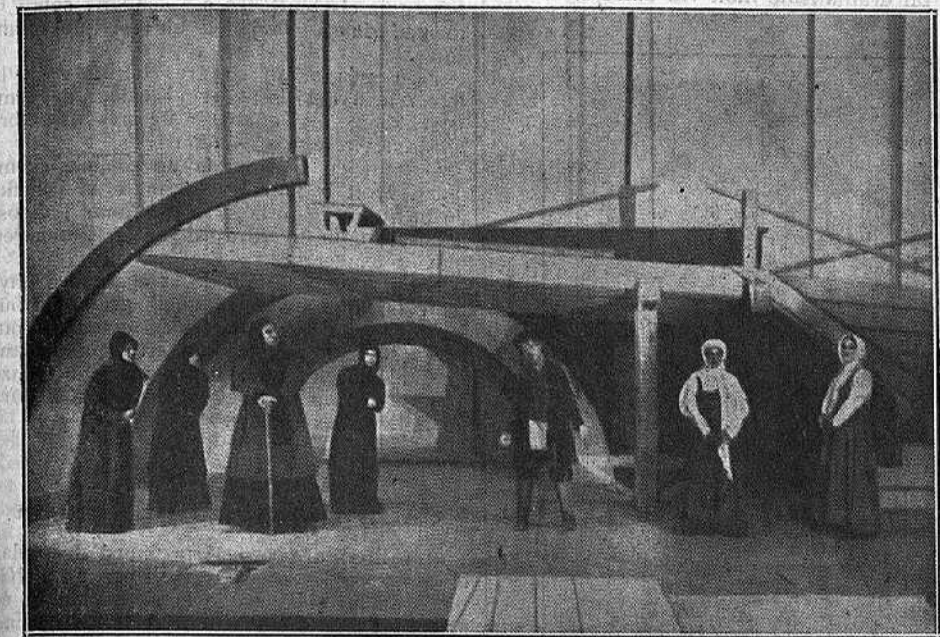
Molnar, oi més, és un moralista. Sempre persegueix el fi moral. La casada que re- nuncia al contacte de l'amant, l'home que lassat de cràpula torna a la família, el desig de «moralitzar» la burgesia.

Sembla que Molnar ha estudiat molt el teatre de Sàvior. Aquesta moralitat de Mol- nar costa a voltes de veure. Cal reflexionar. No és pas moralitat de dos i dos fan quatre, ni de novella de Folch i Torres; és moralitat que neix a conseqüència de la immora- litat (blanc sobre blanc no ressaltaria). Per això molts veuen el teatre de l'alemany com expressió d'immoralitat. Sols els selec- tes poden deduir l'expressió finíssima, de sà- tira burgesa, i per tant moral, de Molnar.

Molnar ha estat traduït a tot arreu. El cinema s'ha encarregat, també, d'augmentar- li la fama i les pessetes. Potser avui que el nostre teatre viu més que res d'importacions, fóra hora que s'incorporés — amb tots els honors — Molnar a Catalunya.

ENRIE LAPORTA

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Àngel-34
7, Plaça Universitat, 7

Teatre modern rus: «L'oragen», d'Ostrowsky, decoracions de Stenberg i Medunetsky

den parlar de Shakespeare i de tot el que a ell es refereix, escriptor, postor en es- cena i actor ell mateix, Granville Barker, escrivia a *The Observer* que era una re- presentació molt millor que les que es feien a Anglaterra; en aquelles representacions del Vieux Colombier es feien tots els possibles per interpretar fidelment i servir amb la més gran idoneïtat l'esperit de cada obra que s'executava.

Deu meu, no ens en donaríem poca de feina! Si aquest nostre temps tots estem d'acord a reconèixer que és vertiginós, di- nàmic i trepidant, per què ens hem d'amo- nar cercant tot de coses que només ens haurien de servir per perdre aquestes fel- lices hores de cada dia que necessitem per vibrar i trepidar al ritme que marquen la cla- xon i l'avió? Aquestes hores que malver- sàriem estudiant i treballant, tot plegat per arribar a posar-nos a la disposició del ta- lent aliè, per anar a servir la inspiració de l'autor de l'obra que anem a representar, perdent així la nostra pròpia, rica i pre- ciosa personalitat, les necessitem per a nos- altres, per cultivar el nostre jo.

Jo crec que deu ésser una cosa per aquest estil el pensament d'un grapat de senyors que actualment fan d'allò més forrolla pels escenaris d'Europa amb gran contentament i admiració dels esnobes de tots pelatges.

Si per un costat hi ha qui treballa de debò cercant nous camins al teatre, maldant per la consecució de noves fórmules dins la tècnica teatral, tant en allò que es refereix al fet estricte de l'escriptura d'una obra com a tot allò que toca a la seva presen- tació i a la seva execució — coses de les quals ens hem ocupat repetides vegades des d'a- questes mateixes columnes —, per altres ban- des hi ha el *cabotin* incorregible que ahi es desfilava amb tots els guarniments més insubstancials i poc-soltes del simbolisme, avui se'n presenta abillat amb tot el que tenen de més fals les actuals teories de re- novació teatral, i demà qui sap amb quins nous parracs tindrà l'acudit de presentar-se ns.

Com que el teatre ha d'ésser una sinte- si (!), no hi ha d'haver més que un sol autor per cada representació (!!). Així s'ex- pressa Meyerhold, el dictador actual del te- atre a Rússia. Per tant, amb una teoria tan clara, l'evidència de la qual no hem d'as- seynalar, no cal dir que ja ho tenim tot fet. Els adeptes han anat creixent com a bolets. D'ara endavant, l'única autoritat en matè- ria teatral és el postor en escena. Hom fa de les obres tot allò que li dona la gana; hom retalla d'ací i d'allà qualsevol peça clàssica; hom substitueix personatges; hom n'elimina; hom n'hi afegeix. De l'estruc-

no cal pas pensar que se'ls ocorri protestar per les llibertats que hom es prengui amb les seves obres en favor del teatre anomenat *proletari*.

A París, no fa gaire, un altre rus, Miquel Txècov, ha donat al teatre de l'Atelier una sèrie de representacions, entre les quals ha ofert al públic *La nit dels Reis* i *Hamlet* amb una concepció i una interpretació com- pletament originals, amb absoluta renúncia a seguir les tradicionals que estem acostu- mats a veure.

Són tan originals aquesta concepció i aquesta interpretació que Txècov dona a *Hamlet*, per exemple, que el text de Sha- kespeare s'ha quedat quasi a la meitat. *Ham- let*, per a Txècov, no és altra cosa que el sentiment desfermat. Amb aquesta conside- ració, tot allò que s'acostuma a dir-ne la filosofia d'aquesta tragèdia, ha estat supri- mit i hom ha anat només a cercar allò que és sentiment.

I, és clar, per expressar els sentiments les paraules serveixen ben poc o gens. Així Txècov interpreta cada frase, cada senti- ment, amb un gest, una acció, una ganyota, una contorsió o una actitud. L'espectre del pare de *Hamlet* no cal pas que surti a es- cena; hom sentirà només les seves paraules, que *Hamlet* anirà repetint, tot plegat acompanyat per una musiqueta lúgubre, et- cètera, etc.

Aquesta musiqueta, combinada amb les retallades en el text i el que els actors es presentin en escena vestits de smoking, sense perruques, gairebé sense maquillar i amb unes capes de colors diferents tirades da- munt les espatlles, és l'accent just de no- vetat que Txècov ha donat a la tragèdia de Shakespeare.

Això del smoking i la capa de color, els nostres lectors ja hauran endevinat que és per tal que l'atenció de l'espectador no es decanti cap al costat del pintoresc i deixi de banda allò que és essencial. Ja sabem que en aquestes coses no són pas les teories allò que fa falta.

Txècov — i no és pas ell l'únic — es proposa «rejuvenir els clàssics», però ens sembla que tot aquest rejuveniment a base de cirurgia i cosmètica no és pas massa pràctic, car aquests maquilatges s'han de renovar tan sovint com van succeint-se les modes, a part que la pretensió és ben ociosa, car els clàssics ja són prou joves sempre, amb totes llurs arrugues i tota la seva vellesa, i no necessitem — ens sembla — cap adob per poder durar.

I, tornant a Meyerhold, és bo de recor- dar que en 1906 es dedicava de tot cor a l'alegoria i a l'abstracció, a allò que se'n deia «l'art pur»; una mostra de les seves concepcions de llavors és aquesta mota ex- plicant la presentació de la *Hedda Gabler*, d'Ibsen:

«L'escena es presenta embolcallada d'una boira argentada verd-blau. La cortina del fons és blava. A l'esquerra, una vidriera substitueix tota una paret, deixant passar una llum verd-blava. Al costat, un gran ta- pis blau. Mobles blancs. Un piano de cua, també blanc. Per sobre dels mobles, de for- ma estranya, tot de pells blanques. La roba de Hedda, color d'aigua marina, sembla les escates d'una serp de mar.»

Avui, aquest senyor és el pontífex del teatre *proletari*. És comunista militant. Els seus espectacles són combinats amb mitings, el públic: paisans, soldats i mariners, puja a l'escenari i intervé en les representacions; exigeix que els seus actors tinguin una bona doctrina marxista, i ha repudiat tota l'he- rencia del teatre *burgès*.

I tot això és evident que té ben poc a veure amb allò de la *Hedda Gabler*. Què haurà estat el que ha fet evolucionar d'a- questa manera Meyerhold? Qui sap si la pressió dels caps comunistes per un cantó i per l'altre la del públic que li exigien fer del teatre «l'instrument de la lluita social». Qui sap si ha estat un sincer revirament sobre les seves idees anteriors. Però també podria ésser que, tot plegat, les teories d'ahir i les d'avui de Vsevolod Meyerhold — i les de tants d'altres — no siguin en el fons altra cosa que allò que se'n diu: ballar al so que toquen.

JOAN CORTES

CARISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS
EN CAMISESJaume I, 11
Tel. 11655ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALSTALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAUVERDAGUER, CALLIS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)ES LA CASA MÉS PERFECCIONA-
DA EN LLIBRES RATLLATS, DE
LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN-
QUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA
I ECONOMIA EN ELS ENCA-
RRCS. - EN CAS DE URGÈNCIA
DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

LES LLETRES

ELS LLIBRES

Joan Mínguez, *Magda, la generosa* (Llibreria Catalònia)

No haver fet mai cap elogi insincer d'un llibre i haver preferit callar encara que es tractés d'un llibre d'un amic, em dona dret, abans de parlar de l'obra de Joan Mínguez, a repetir el que vaig dir una vegada, que no es publiquen cada any a Catalunya més d'una dotzena de llibres d'imaginació normals, una dotzena de llibres en prosa: novel·la, contes, viatges. Vaig dir això per primera vegada davant d'una penya d'aficionats i va semblar que deia una monstruositat. Repassant la bibliografia de l'any, vaig comprovar que, des dels meus punts de vista, l'afirmació era exacta. I encara ara és exacta. La meua afirmació resisteix les èpoques de màxima inflació literària i editorial. Més tard vaig dir això en un article i estava decidit a acceptar un debat sobre el cas i a sortir a la recerca dels dotze llibres d'imaginació dignes d'ésser llegits, dotze llibres de literatura pura, dotze obres d'art. Caiguda la Dictadura, durant la qual comprar un llibre era un acte de protesta, la desinflació ha estat ràpida. No es veu res. Sóc dels que opinen que aquell període d'inflació fou catastròfic i va servir per posar en evidència la misèria de la nostra literatura. Pagarem cara aquella disbaixa editorial i aquelles Diades del Llibre que servien de pretext a tots els analfabets. I ara el públic català està cansat i escamat. Però si no compra llibres d'imaginació caldrà, almenys, que seguis protegint l'obra de l'Editorial Barcino i de l'Editorial Proa.

He dit que, anant bé, sortien deu o dotze llibres d'imaginació normals cada any. Però, a Catalunya, dir «llibre normal» no vol pas dir llibre bo. De llibres bons en surten ben pocs: potser dos, potser tres cada any, i probablement hi ha anys que no en surt cap. Dintre cinquanta anys, la feina de tria de les brigades literàries deuria ésser senzillíssima. Si poguéssim tenir l'esperança de salvar un llibre cada any! S'imposaria redactar un catàleg que es tituli «Què cal llegir i què cal no llegir». S'imposaria oferir al públic una mica de sinceritat i descoratjar les arts. Si fos possible criticar durament un llibre d'un amic sense fer-li mal! La insinceritat de la crítica és el primer mal de la literatura catalana. Però si tot ens coneixem!

Per aquest camí faria un article sense parlar del llibre d'En Mínguez. Tot el que he dit tendeix a recomanar la lectura de *Magda, la generosa*. Volia dir, en resum, que de llibres com aquest no en surten gaires. Per arribar a aquesta conclusió, he

fet un panorama tètric de la literatura catalana, però és tan cert això del panorama, com el que he dit del llibre d'En Mínguez.

Quan va sortir *Vida i mort dels barcelonins*, de Joan Sacs, vaig aplaudir com avui. Vaig dir que era el millor llibre de l'any, que ja és dir. Això fa dos anys, i encara hi ha gent que tot sovint em recorda aquell article i reconeix que no exagerava.

Magda, la generosa també és un llibre de contes. El fet comença a ésser curiós: tenim més contistes que novel·listes. Tenim molts llibres bons de contes. Una antologia de contes catalans faria un excel·lent paper a tot arreu. Si em voleu creure, feu-vos una biblioteca de contistes catalans. És una feina senzilla.

Entre els contistes més bons, cal posar-hi Joan Mínguez. Té un estrany parentiu amb Joan Sacs. En aquest llibre hi ha un conte titulat *Vida i mort d'un home dolent*, que si haguéssiu d'atribuir-lo a un dels nostres autors, vacil·laríeu entre aquests dos. Adhuc de procediment hi ha una certa semblança.

Més una mica difícil analitzar el darrer llibre de Joan Mínguez, perquè tot el llibre, l'estil, el llenguatge, les idees, la filosofia, s'assemblen massa amb el seu autor. I parlar del llibre seria parlar de Joan Mínguez, i això ja no estaria bé, encara que En Mínguez sigui tan agradable com és. Diré, només, que la intel·ligència és la característica de la literatura d'aquest autor. És inútil que cerqueu una innocentada en tot el llibre: En Mínguez no caurà mai per aquest cantó. És inútil que hi cerqueu un detall de mal gust: cada frase sembla que hagi passat per una autocritica molt severa. Una ironia agra traspua per tot arreu. Però ara faria la psicologia de l'autor...

Quan Joan Mínguez va publicar la novel·la *Dies verges*, els seus amics deien que era un llibre cru. El llenguatge era tan tiu, cada frase tan plena de sentit i de malícia, que la lectura, malgrat la correcció sempre impecable de l'estil, era fatigant. Ara, la prosa d'En Mínguez és més encoixinada, i no obstant és tan densa com en el seu primer llibre en prosa. Dels textos d'En Mínguez, se n'hauria de donar mostra de frases, com es fa en els llibres de versos: sovint l'autor de *Magda, la generosa* arriba a prodigis de concreció i suggereix o insinua en una frase tres o quatre idees. Aquesta excessiva habilitat, aquest control constant de la intel·ligència el trobareu igualment en el segon com en el primer llibre. Però segurament el procediment eliminatòri ha clarificat l'estil. I aquest llibre s'empassa com bresques.

Abans d'acabar, vull fer remarcar que el català d'En Mínguez és excel·lent. Dic això pensant en molts altres llibres recentissims, que han tingut bona premsa i que, no obstant, són dolentíssims i fan més mal a l'idioma que una pedregada. Hem codificat i civilitzat el català, però hi ha molts escriptors que tot escrivint correctament no escriuen en català: escriuen un idioma sense caràcter, sense gust d'idioma. Trenta gramàtics com En Fabra no hi trobarien res, i, no obstant, escriuen un català sense substància d'idioma, amb una sintaxi que no té suc ni bruc i que ignora el geni del llenguatge. No és pas una qüestió de lèxic: ja ho he dit: és un problema de sintaxi. El català de Joan Mínguez és molt ben raçat. Adhuc en *Dies verges*, quan l'autor feia un esforç per donar mil sentits a una frase, el llenguatge era limpid i tenia tots els ressorts d'un gran idioma.

MANUEL BRUNET

Una tradició de cultura

No pas un estudi crític, que jo no sabia escriure, sinó una atenció marginal, no sols a l'autèntica qualitat del llibre, sinó a la qüestió sempre viva de la tradició nacional dins la història de la cultura. El llibre és obra del prof. Tomás Carreras i Artau; inclou una *Introducció a la història del pensament filosòfic a Catalunya*, i cinc assaigs sobre l'actitud filosòfica (Catalònia, 1931). Precisament acaba de publicar-se el primer volum de l'important *Assaig d'Història de*

talunya medieval devia ésser molt difícil delimitar les respectives zones d'influència. I el proselitisme devia emplenar l'ambient intel·lectual de resonàncies dramàtiques. I no solament en la cultura. En els costums, en l'abillament, en la llengua, la lluita entre les dues concepcions de la vida, devia ésser formidable. A Mallorca, per exemple, en l'actualitat és possible de resseguir, punt per punt, la formidable batalla que ha pres allà un dramatisme molt viu entre el Sud—

Representació simbòlica de la doctrina lul·liana (miniatura d'un manuscrit de la Biblioteca de Karlsruhe sobre la vida de Lull)

les idees físiques i matemàtiques a Catalunya durant l'Edat Mitjana, amb el qual el prof. Millàs i Vallicrosa veu coronada una llarga etapa de treball apassionant. El tema doncs es planteja sota el signe d'una vivíssima actualitat.

Penso que cal desitjar, com una exigència preliminar inexcusable, els conceptes de tradició cultural, activitat filosòfica a casa nostra, etc., de tots aquells altres que, sota els epígrafs de *filosofia catalana* o de *ciència catalana* han constituït un dels tòpics més perduradors i més irresponsables del nostre nacionalisme còfi. Crec que val la pena de repetir una vegada més, sense necessitat situar-se dins d'un unitarisme escolàstic, que la ciència o la filosofia no poden ésser catalanes; i si ho són, pitjor.

Altrament, la catalanitat dels nostres pensadors és una cosa ben difícil de precisar; si, concretament, Ribera anomena Ramon Llull un «*usul cristianon*» situant-lo dins l'òrbita de l'esperit aràbic, Joan Lluís Vives no pot pas vanar-se d'un valencianisme excessiu davant dels seus contactes amb la *Mittel Europa*. Aquests exemples poden multiplicar-se.

El professor Carreras Artau no pot pas situar-se en un terreny tan difícil; altrament la tradició filosòfica de Catalunya no el fa pas assenyalar un tipus *català* de filosofia, sinó que, com a aspiració màxima, estima que pot arribar-se, després d'una tasca de selecció i repensament, a un «primer tràmit per assolir un resultat... que es sintetitza en un triple mot que un rigorisme científic, més fort que totes les incerteses patriòtiques, m'ha obligat a establir fins ara una «*Filosofia nostra*»». Subratllem la consciència i la veritat que presideixen les nobles paraules d'aquest universitari català.

Presenta aquest llibre, en capítols diversos, el *caire cristià* i el *caire semític* de la nostra tradició filosòfica, per bé que assenyalava per exemple la influència aràbiga dins el pensament lul·lià. Possiblement, a la Ca-

personificat en el paisatge, en cançons, abillaments, danses i menjars típics, en l'afició als cavalls i a les curses de braus, en el sentit policríon i en la tradicional indolència dels mallorquins—i el Nord—personificat en aquell rei barba-rossa, d'ulls clars, els homes del qual portaven versos de vocals imprecises i records de palaus gòtics sobre terres de verds eternitats de boira. La lluita entre el Nord i el Sud, aferrissada, ha deixat mostres ça i lla; no oblidem, per exemple, que les columnes de la Llotja gòtica de la ciutat de Mallorca tenen forma de *palmera*...

Tota la primera part del llibre del professor Carreras Artau, o sigui la que fa referència a la història del pensament filosòfic a Catalunya, està escrita amb mà de mestre. I dic mestre, en un sentit total; no sols per la categoria d'intel·ligència superior que se'n destria, sinó també per l'estructuració neta, precisa i pedagògica amb què està construït.

Tot aquest llibre té el to d'un gran tema universitari descabellat per un gran professor.

Els cinc assaigs sobre l'actitud filosòfica, que segueixen, poden distribuir-se en grups. Dos pertanyen a la categoria de treballs sentimentals: són peces dictades per l'afecte o la veneració. Estan dedicats, l'un, a la interessant figura de Xavier Llorens i Barba. L'altre a rememorar la càtedra de Salmerón. El cinquè assaig té un interès polèmic, que no hem pas de resuscitar ací. Els dos primers tenen, potser, dins del llibre, la màxima personalitat. En el primer es cerca de precisar la importància del diàleg en l'art de filosofar. Ací pot situar-se l'autor en un terreny que li és particularment grat: el folklore i la paremiologia, on el professor Carreras Artau pot demostrar la vastedad dels seus coneixements. Ens falta per anotar, en aquesta brevíssima disquisició marginal, l'assaig: *L'actitud personal i la història de la filosofia*, on el catedràtic de la nostra Universitat assaja una tipologia filosòfica. Es curiós que aquest estudi coincideix amb mantes provatures que, en el camp de la literatura, es fan per a crear una tipologia de *mites*, adhuc sobre bases científiques, sens dubte sense tenir en compte allò que a aquell amic meu li plaia de dir: que els mites no tenen secrecions internes. Aquest capítol és un dels més atractius del llibre del prof. Tomás Carreras Artau, i a la vegada és ple d'una agradable originalitat.

Hem parlat més amunt d'una tradició de cultura. Més que no pas els exclusivismes d'un nacionalisme narcisista, ha de crear una tradició de cultura, a casa nostra, una persistència en la producció de llibres universitaris com aquest que ens ocupa. Tenim, escrits en llengua catalana, poemes—sobretot poemes—, novel·les, contes, tragèdies i redolins. Cal—ara que la Universitat és autònomitzada—crear una bibliografia de tipus universitaris. Això és la manera més autèntica de servir una tradició de cultura. Parlar de *medicina catalana*, per exemple, no és pas servir-la.

GUILLER DIAZ PLAJA

VARIETATS

La fi d'un bluff

Els babaus s'embadalien sovint amb les xifres astronòmiques que, segons els editors en llurs propagandes i en les faixes dels llibres, assolien gairebé tots els autors francesos. Però sota veu es parlava de milers que només eren de cinc cèntims i de vegades de dos cèntims cinquanta exemplars.

Finalment, la Societat des Gens de Lettres s'ha preocupat de la qüestió, i la Societat des Ecrivains de province ha amenaçat de perseguir els bluffistes per «engany sobre la mercaderia» i «perjudici als escriptors sincers».

Però més eficaç que res haurà estat la intervenció del fisc. Per al càlcul de l'impost sobre els guanys, alguns inspectors feien servir aquesta dada:

—Anuncieu una venda de 300.000 exemplars. Molt bé; això representa un benefici de més de mig milió. He d'estimar l'impost a base d'aquesta xifra, si no em demostreu que és exagerada.

La por de la succió de la «pompe à phylances», que inventà aquell grotesc Ubú. Roi del gran Jarry, ha fet desaparèixer com per art d'encantament els cartells anunciant que tal novel·la que encara no feia quinze dies que havia sortit es venia per centenars de milers d'exemplars.

L'obligació de la literatura proletària

«La literatura proletària ha d'exemplar el camp de les seves conquestes. Té l'obligació de no oblidar que la seva finalitat és de sobrepassar no solament els Píndak, sinó els Tolstoi i els Shakespeare.»

Així almenys ho diu la *Gazeta Literària* de Moscou.

Les dones i la literatura escandalosa

Aquí mateix reproduïm, la setmana passada, unes opinions aparegudes en la revista *Variety*, de Nova York, sobre l'acció de les dones a la literatura escandalosa.

Gairebé simultàniament, el diari parisenç *Comœdia* anuncia una enquesta — el gran recurs periodístic estival — sobre aquesta qüestió: La dona és responsable de la immoralitat en els llibres?

L'actualitat literària ha proporcionat una dada que caldrà tenir en compte en l'enquesta, ara que encara no s'ha començat: l'aparició d'un llibre retolat, com qui no diu res, *Les femmes prêtèrent les femmes*, del qual és autor la senyora o senyoreta Blanche Saulieu, doctora en dret i llicenciada en lletres.

Aquest llibre, des del punt de vista bibliogràfic conté un parell d'innovacions. La justificació del títol fa així: «D'aquesta novel·la de Blanche Saulieu, publicada en juliol de 1931, per les Editions du Tambourin, n'ha estat tirada una edició única, fora de comerç. Comprèn tres cents exemplars exclusivament reservats a la crítica literària i numerats d'1 a 350.»

Una innovació, i ben curiosa, és aquesta de numerar 350 exemplars d'un tiratge que només en comprèn 300. L'altra innovació és la carta amb la qual l'editor complementa alguna cosa del que avança en la justificació del títol. Aquesta carta diu que l'editor espera el judici de la crítica «per tal de saber si pot empendre, sense inconvenient per al nom de la seva firma així com per al de l'autora, una edició destinada al gran públic».

Indubtablement, si més no, el procediment és nou i hàbil, i digne de Bernard Grasset, si aquest turbulent editor no tinguéssim un concepte més elevat de la seva professió.

El monòleg interior

No cal explicar què es designa, d'un temps ençà, per «monòleg interior». Fa prop d'un parell d'anys, en ocasió de *Fanny*, de Charles Sokdevila, en la premsa catalana, hi hagué una mica de discussió, completament negligible, sobre aquest procediment literari que la gran voga de James Joyce posà a un primer pla d'actualitat. Ja és sabut que l'autor irlandès declarà al seu corne Valéry Larbaud que no l'havia inventat ell, sinó Edouard Dujardin en *Les lauriers sont coupés*, publicat en 1887, en plena època simbolista. També és sabut que Schnitzler, l'autor de *La senyoreta Elsa*, l'emprà en *El locment Gusti* sense coneixença de l'obra de Dujardin.

Ara aquest ha publicat un petit llibre, *Le monologue intérieur* (Messein, ed.), on amb molta dignitat i discreció reivindica la seva troballa i reconeix que Joyce no solament l'ha desenrotllada, sinó que li ha donat una amplitud i una significació que no tenia. I, a propòsit, Dujardin es pregunta si el monòleg interior no està eridat a penetrar en el teatre, i renovar-lo, ara que tant es parla de la seva decadència.

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissers. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 16246
BARCELONA

RECEPTOR RADIO «CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

RAMON CLIMENT

Societat Espanyola de Carburants Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèf. "Carburants" BARCELONA
Mallorca, 232 Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubión (Corunya); OXIGEN 99% DE PURESA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES; FERRO SILICI; SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE
LLIBRES

FRANCESOS

CASTELLANS

ANGLESOS

ITALIANS

els trobareu
a l'antiga **Llibreria**

Francesca 8 i 10 Rambla del Mig

LIBRES DEL DIA

La Clàxon i El Camí

(Humorisme 1931)

per Carles Sindreu i Pons

Preu: 5 pessetes

Quo Vadis, Sánchez?

per Francesc Trabal

Preu: 5 pessetes

En venda a la

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

LE ARTS - DISCOS

Vicente Escudero, pintor MAX ERNST DISCOS

El mateix procés d'eliminació que segueix García Lorca en el seu darrer llibre, *Poema del Cante Jondo*: polir el cante jondo, alliberar-lo de la seva excessiva ornamentació i de la seva excessiva fullaraca, fins a reduir-lo a l'essencial, fins a deixar-lo completament nu, és a dir: fins arribar a l'entranya de l'emoció pura, l'emoció nítida i diàfana, transparent, gairebé invisible, l'emoció pura que Lorca, per tal de donar-li uns contorns precisos, perfilava amb un estil damunt la superfície d'un cristall dur, aquest mateix procés d'eliminació segueix Vicente Escudero en els seus balls.

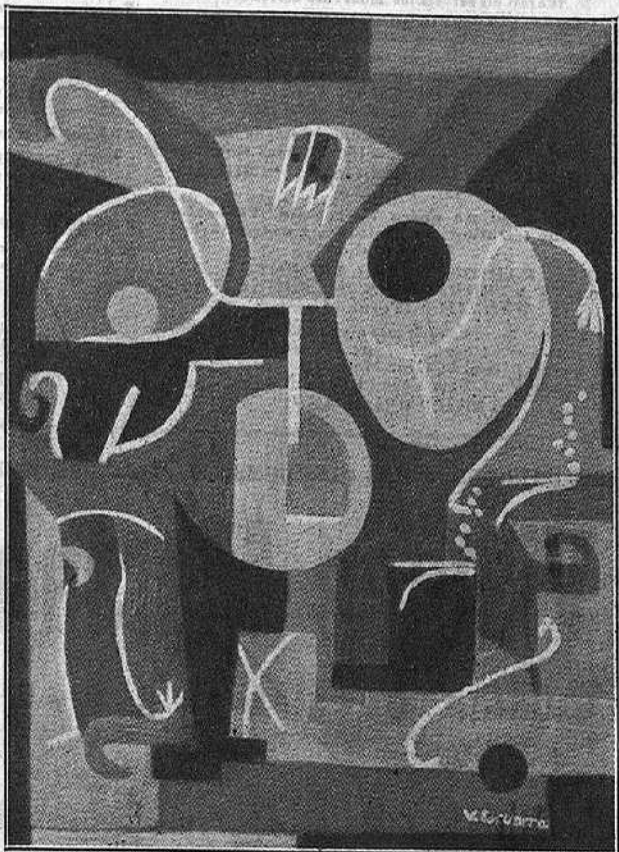
Es a dir: reduir a l'essencial l'ardor animal del ballador d'Utrera o de Motril. Reduir aquesta passió salvatge i desbocada, prenyada de complicats i obscurs atavismes, a una emoció de claredat cristal·lina. I reduir a contorsió frènica del ballador popular a puresa línia — la pura verticalitat — fins a arribar a la pura immobilitat. Oh, aquelles immobilitats terribles de l'Escudero! Reduir el ritme al seu esquelet o essència logarítmica, com ha dit algú. Deshumanitzar la dansa.

Aquest mateix procés d'eliminació — que podríem anomenar *cubista* — segueix també Escudero en la seva pintura. Perquè Escudero també pinta. No amb l'assiduitat d'un professional, sinó quan, entre ball i ball, en sent la necessitat, quan en té ganes, *cuando le da gana*, per dir-ho amb aquell to — tan andalús — de bravata. Es a dir, quan està inspirat. Inspiració. Cal rehabilitar aquest mot. Cal restablir tot el prestigi d'aquest mot, que una generació de cerebrals ha pretès en va enderrocar.

I cal també rehabilitar el pintor de diumenge, Rousseau, el genial, n'era un. Cal restablir tot el prestigi del pintor de diumenge, que el professional titlla despectivament d'aficionat. Però l'esport, més que res, ja ens ha demostrat la infinita superioritat de l'amateur sobre el professional. I és que, en definitiva, el que compta no

és un ofici perfecte, a l'abast de tothom, un ofici perfecte, adquirit a còpia d'un laboratori entrenament, sinó el do, el talent. I quan un home té talent, encara que no tingui ofici, el demostra tant si escriu com si pinta, tant si balla com si esculpeix, tant si fa ocellets de paper com si crida el cambrer. El poeta tot el que toca ho transforma en poesia.

Es el que li passa a l'Escudero, artista,

ESCUDERO. — Dansa espanyola

artista nat, artista genial, tant si balla com si pinta.

La creació de les seves pintures obceix, també, com hem dit, a un procés d'eliminació. Com els seus balls. Es a dir: alleugerir el fet pictòric de la pesada càrrega d'enfarscs que generalment se li fa suportar, i mostrar-lo nu i pur, desposseït de superflua ornamentació. Es a dir: eliminar del fet pictòric tot l'embaluc extra-plàstic que moltes generacions, amb vocació de simi, havien amuntegat damunt d'ell, fins a escamotejar-lo definitivament. És a dir: desenterrar el fet pictòric, que molts anys de febre imitativa havien enterrat sota una densa estratificació de naturalisme, i mostrar-lo, net i pelat, reduït a l'essencial. Reduït a una harmonia de formes i colors abstractes, orbes de figuració, deslligats de tota obligació representativa.

Això són les teles de l'Escudero. La veritat pictòrica desnuda i crua.

SEBASTIÀ GASCH

Montparnasse és un dels reconcs de París dels quals no cal parlar perquè ja és prou conegut. Les novetats que van apareixent en aquesta Meca de la gatzara artística no val la pena d'anotar-les perquè el tema sempre és el mateix. Les generacions de suecs, danesos, polonesos i altres espècies es van succeint amb la corresponent persistència. Si en altre temps només teníeu que mitja dotzena de caus per entafurar-vos, avui podeu comptar amb dues dotzenes de cabarets i demà, probablement, n'hi haurà cinquanta; i per cada smoking d'abans, ara se'n veuen un centenar. Però tot això, tant se val; perquè la mania de «fer l'artista» es conserva intacta i pura malgrat les infiltracions de l'esnobisme internacional.

Sembla que l'època heroica de Montparnasse es va acabar en iniciar-se la guerra, i sembla també que tot artista que s'estimi ha de manifestar, ara com ara, un cert menyspreu quan es parla del famós indret. Ja em perdonareu, doncs, si he tingut la feblesa de beure algunes cerveses a la terrassa del Dôme. La meua intenció no era pas de «fer d'artista», sinó la de situar-me en un lloc a propòsit per trobar-hi coneixences.

I en efecte, al cap de poca estona ja parlava amb el nostre pintor Pere Pruna.

—Ha estat una veritable casualitat de trobar-me per aquests cafès, perquè no acostumo a venir-hi.

—Sí, jo tampoc...

—I què fas de nou?

—Estic treballant en unes decoracions per a una òpera de Milhaud que s'estrenarà la pròxima temporada.

L'endemà vaig trobar-me amb el pintor Joan Junyer i l'escultor Ernest Maragall.

—Ha estat una veritable casualitat de trobar-nos per aquests cafès...

Etc., etc.

I un altre dia, abans d'encaixar amb el ceramista Josep Llorens Artigas (amb el qual també ens havíem trobat en la terrassa del Dôme per una veritable casuali-

nua normalment. Segueix després la relació d'un cas fisiològic extranatural: Ernst explica que s'ha fet una intervenció quirúrgica a una noia que tenia un bony al costat, per mitjà de la qual ha donat llum al seu germà bessó que fins aleshores el tenia instal·lat (sense saber-ho) en el bony esmentat. I, naturalment, com que la noia ja és major d'edat, el seu germà-fetus ha sortit amb barba i bigoti.

MAX ERNST. — Monument als ocells

La conversa — com podeu veure — comença a sobrerrealitzar. La cosa s'anima. Però la senyora Ernst torna amb un capell exquisit, i ens demana la nostra opinió. El seu marit aprova la compra i nosaltres li dediquem el millor repertori de frases en lloança del seu bon gust. El fet ha estat comentat d'una manera normal. Decepció! Al meu entendre (tractant-se d'uns sobrerrealistes tan importants) es feia necessari dir alguna inconveniència a la senyora Ernst, però com que Max no ho iniciava, vaig creure que jo no havia d'ésser més papista que el papa.

El matrimoni ens invita a casa seva. Abans d'entrar la senyora ha volgut fer una inspecció prèvia per arranjar algun possible desordre en les habitacions. Aquesta precaució augmenta la meua decepció. La parella sobrerrealista es comporta amb una correcció agradabilíssima. Hom diu i hom fa tot el que s'ha de dir i fer en aquests casos, com si fossim uns «putrefactes».

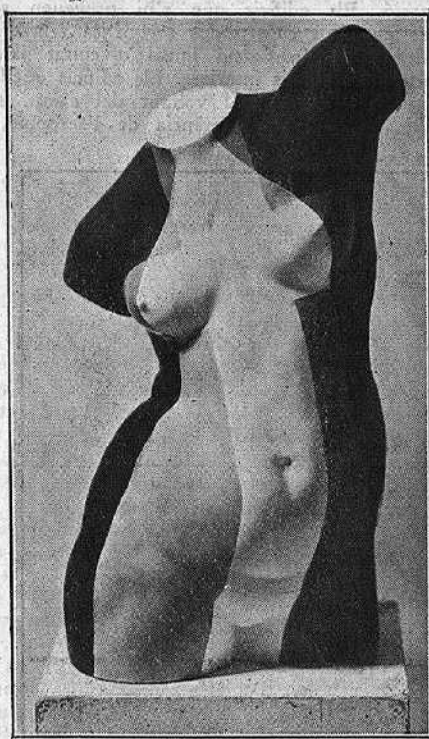
Passa el temps i no es presenta cap símptoma alarmant de sobrerrealisme. Max Ernst parla d'una manera coordinada i intel·ligent. La seva dona té un *charme* exquisit de col·legiala. La meua situació esdevé anguniós: fa mitja hora que sóc a la casa, tractat amb les més delicades atencions, i encara no m'he decidit a donar la corresponent bufetada a la senyora d'Ernst. Què pensaràn de mi!

L'obra de Max Ernst és de les més característiques i, sense cap dubte, més interessants que ens pot oferir el sobrerrealisme. En la inquietud de la seva obra múltiple es poden trobar els orígens d'altres pintors de la mateixa escola. Els nostres Miró i Dalí han rebut, en certes èpoques, aquestes influències. Miró, d'una manera gairebé inconscient, i Dalí, més intel·lectualment.

L'obra d'Ernst no solament és justificada per l'obra literària dels seus amics, per les especulacions de Freud, el psicoanàlisi, el metapsiquisme..., etc., sinó, més aviat, pel que en podríem dir l'exponent racial del seu germanisme.

Deixant les teories de banda — que sempre fan de bon deixar —, cal reconèixer que algunes pintures de Max Ernst són impressionants i que, malgrat les seves teories, sempre hi ha el pintor. És per això que l'obra d'Ernst és desigual. De vegades, només assoleix aquell punt, excessivament divulgat, de l'agradable troballa decorativa; però, en altres, arriba a manifestar, profundament, les possibilitats de què és capaç el sobrerrealisme.

MÀRIUS GÍFREDA

MAX ERNST. — L'enfant de Marie

tat), vaig proposar-li, tot seguit, de canviar de lloc, per evitar, així, les corresponents excuses.

—Anem al cafè Aux 2 Magots i et presentaré a Max Ernst.

Ja hi som; i ja s'han celebrat les presentacions amb el famós sobrerrealista i amb la seva distingida senyora. Ha estat una presentació molt correcta i, ara com ara (penso), no passa res de sobrerreal. La senyora d'Ernst s'absenta uns moments per anar a comprar-se un nou barret. La conversa — molt interessant, per cert — conti-

CORTS CATALANES 615

Sucursals: Ronda de Sant Pere, núm. 12, i Passeig de Gràcia, núm. 127

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALES DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esclatament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violència l'organisme, amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i tractant-se s'obtenen, en segells de correu per al franquisme a Oficines Laboratoris Sôkhar, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

—Els diners o la vida!
—Home... ja és la tercera vegada que m'atraqueu aquest any...
—Sí, que esteu de pega!

(The Humorist, Londres)

—Que no hi és el senyor Joan?
—Es mort.
—Tant que em convenia veure'l! A quin cementiri l'han dut?

(Le Rire, París)

—El teu marit abraçant la cambrera! Això ja és massa!
—Ai pobret, és tan distret que es pensa que m'abraça a mi.

(Il Travasso delle Idee, Roma)

Ella.—En què penses?
Ell.—En el mateix que tu.
Ella.—Doncs no provis de fer-ho, que em posaré a cridar.

(London Opinion, Londres)

Música exòtica i ballables

D'ençà que el cinema sonor va començar a oferir escenes de països exòtics, abunden també els discos de melodies d'aquests, que les orquestres modifiquen per amollar-les dintre dels ritmes de dansa, sovint a la de vals, perquè el moviment lent d'aquest ball s'aveu més al ritme melangios d'aquests temes. Així són els dos valsos que ofereix l'Orquestra Hilo Hawaiian, formada amb predomini de guitarres hawaianes i d'altres instruments locals. L'un d'ells, *En un carrer d'Honolulu*, l'havíem sentit ja a les orquestres americanes; però aquí amb aquests instruments, el tema és més en el seu ambient i es desenrolla millor. Cal remarcar l'excel·lent cant d'una veu fonda i viril que no té semblança amb les veus migrades que sovintegen en el jazz. En l'altre vals, *Tota una nit*, pren ja l'orquestra el caràcter de jazz per la seva instrumentació, feta sense comptar massa amb els instruments característics.

De cançons i ritmes de la illa de Cuba, abans no se'n recordava més que algun excèntric o d'altres artistes de varietats. De la clàssica «rumba», que amb lletra picaresca servia per actuacions coreogràfiques de mal gust i de tot pujat, als ballables d'aquesta orquestra Azpiazu de l'Havana, en la qual, encara que conservant aquell ritme sensual propi de l'ambient tropical, hi ha una certa diferència a favor d'aquesta orquestra que ha estilitzat aquelles melodies, conservant els instruments de percussió i fusta exòtics, agrupant-los amb els altres de les orquestres de ball. Dels ballables que interpreta, el millor sembla *El vendedor de cacahuets*, amb refrà d'una ironia de bon gust i la melodia de la qual, iniciada per la trompeta i continuada a tota orquestra amb un ritme sorprenent, al qual ajuda la sincopa dels instruments de percussió.

Les cançons de l'Amèrica central i de la del nord semblen haver acabat amb els ritmes del Plata, en els quals no es veu revifalla, i per a seguir tota aquesta geografia musical, no hi ha com el disc, *Honolulu*, Monterrey, Havana, etc., són avui noms més evocats que no el Plata. Les orquestres de tangos que abans eren les preferides per la frivolitat internacional, que s'entenia amb les desventures de la *muchachada*, avui ja no interessen a ningú. Per a obtenir certa varietat, la manera de fer de les orquestres ha canviat totalment: la melodia sentimental, estrada amb cadències extremades, s'ha estilitzat totalment i no en queda més que el ritme violent en què es donen els contrastos que s'accentuen més en els discos, en els quals no hi ha forma de comprimir una mica la sonoritat d'aquestes orquestres. El mateix refrà cantat deixa sovint la nota sentimental per la ironia. D'entre els artistes de tangos, especialment dels que canten, n'hi ha que es salven del mal gust, i un d'ells és Julio Vega, que canta amb l'Orquestra Flores dos tangos; el millor dels dos és *Yira, Yira*, de melodia ben agradable.

La Banda de l'Hotel Nacional de Madrid és un conjunt de poc nombre d'executants, com és natural, per estar destinada a actuar dintre d'un local, ha arribat a fer-ho amb perfecció, i a l'igual que d'altres agrupacions estrangeres, com és la del Savoy, de Londres, és un excel·lent element per als ritmes propis del país. Els paso-dobles que interpreta no tenen aquell regust de *sangre y arena* que abans s'estilava i en els quals amb la forma més divertida alternaven la nota alegre de l'espectacle i la trágica. Aquest ritme en aquesta agrupació potser té un caràcter més fred, però més internacional i més de dansa. El que titula *Domingo Ortega*, té també la intervenció del cor i resulta ben animat.

Adés els valsos de Johan Strauss varien de tema gairebé a cada compàs. En aquest *Bombons de Viena*, que interpreta l'Orquestra Marek Weber, hi ha potser sis o set temes. Ara, en canvi, amb un tema n'hi ha prou per a bastir tota una dansa, i això per la complicació instrumental de les orquestres modernes. Al compàs de tres per quatre, la pel·lícula d'ambient vienès, només podia ésser recollida per aquesta orquestra vienesa de la qual els valsos són la seva especialitat.

Aquest disc que recull el popular fragment de *Sous les toits de Paris*, potser arriba una mica tard per a oferir-nos aquella música plena de frivolitat i sentimentalisme de Casino de París, que augmenta el *chansonier* Raoul Moretti amb una dicció extremada. Aquest disc porta al dors un fox que interpreta admirablement l'Orquestra Dajos Vela.

Per als amateurs de jazz *streit*, heus aquí un bon disc: *Talons de punta*, en el qual l'Orquestra Hanshaw multiplica les dificultats amb el ritme accelerat amb què el porta i en el qual l'instrumentista de la trompeta troba ocasió de lluir. Al dors hi ha *Cuidant la casa per tu*, melodia agradable, que canta Annette Hanshaw amb una naturalitat que sembla una improvisació.

J. G.

En un carrer d'Honolulu. — Orquestra Hawaiian. — C. del Gramòfon. — AE 3,571.

Tota una nit. — Idem id.

Amor sincero. — Fox. — Orquestra Azpiazu del Casino Havana. — C. del Gramòfon. — AE 3,642. — El vendedor de cacahuets. — Rumba fox. — Idem id.

Melenita de oro. — Tango. — Orquestra Flores. — C. del Gramòfon. — AE 3,617. — Yira, Yira. — Idem id.

El último brindis. — Orfèsa i Ledesma. — Pas-doble. — Banda Hotel Nacional de Madrid. — AE 3,622. — Domingo Ortega. — Idem.

Al compàs de tres per quatre. — Stoiz. — Orquestra Marek Weber. — C. del Gramòfon. — AE 3,270. — Bombons de Viena. — Strauss.

Sous les toits de Paris. — Orquestra Dajos Vela. — Odeon, 183,133. — Faci, tocar el seu violí. — Idem id.

Cuidant la casa per tu. — Orquestra Annette Hanshaw. — Odeon, 183,149. — Talons amb punta. — Idem id.

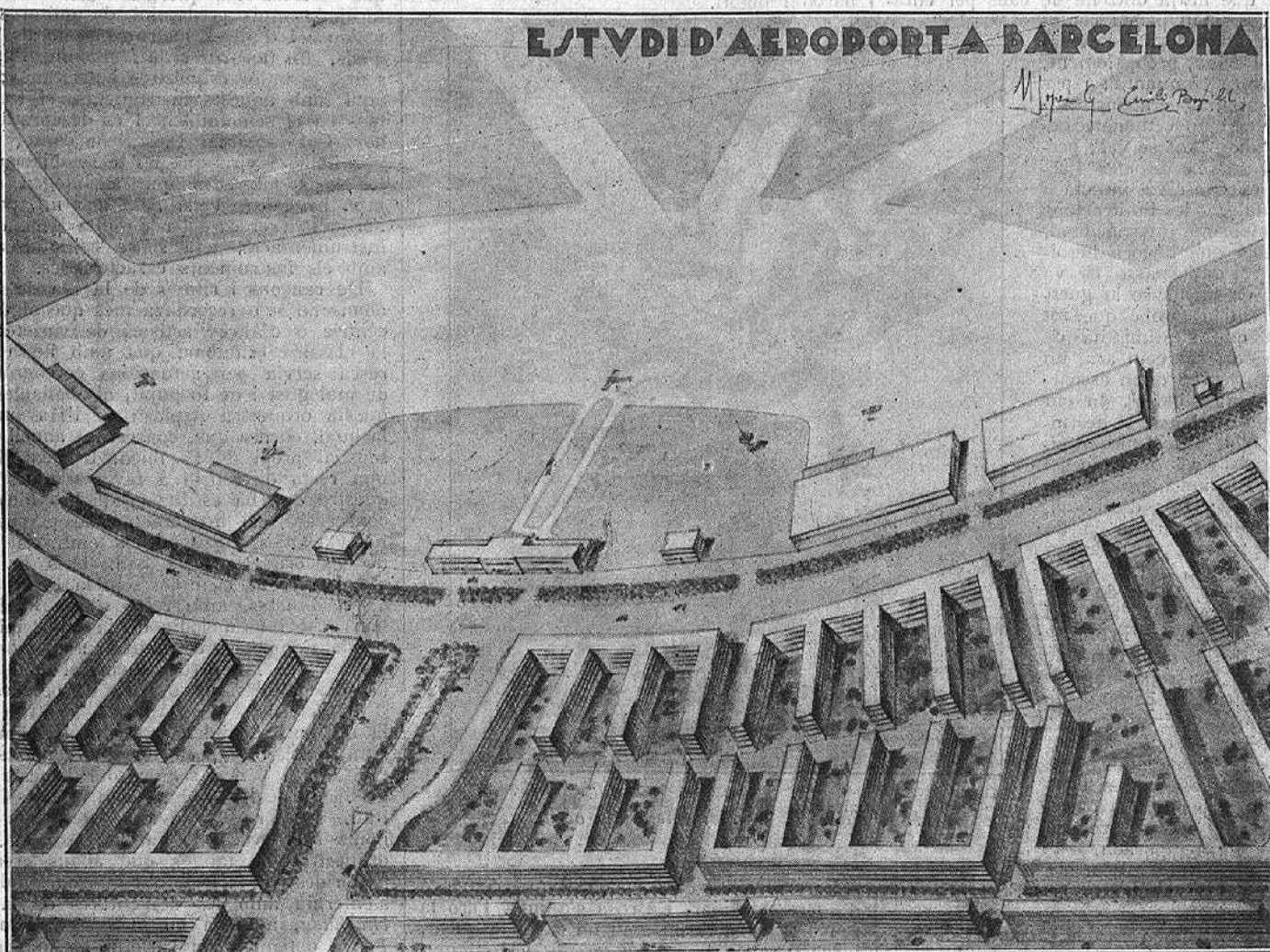
MIRADOR TURÍSTIC

Un projecte d'aeroport a Barcelona

Una de les raons per les quals cal cercar un altre lloc que el Prat per a l'emplaçament de l'aeroport de Barcelona, és la dificultat de comunicacions amb l'esmentat poble. Tinent en compte aquest factor és que els arquitectes senyors Bofill i López han triat per a l'emplaçament del seu projecte, presentat fa

gràfic amb el signe —; el ferrocarril de M. Z. A., que creuaria el carrer de les Corts Catalanes i en aquest punt, mitjançant una estació subterrània, s'enllaçaria amb el Metro, i el carrer de les Corts Catalanes, com a via principal per als automòbils, autònibus i tramvies.

edifici el constituïrien àmplies terrasses, que servissin de tribuna per a les festes d'aviació que es celebrassin o per a restaurant. Els altres edificis que es veuen en el projecte, són els hangars, l'hotel de mecànics i clínica d'urgència, central tèrmica, habitacions del guarda, tallers, garatges, etc.

L'aeroport, al final del carrer de les Corts, i urbanització circumdant

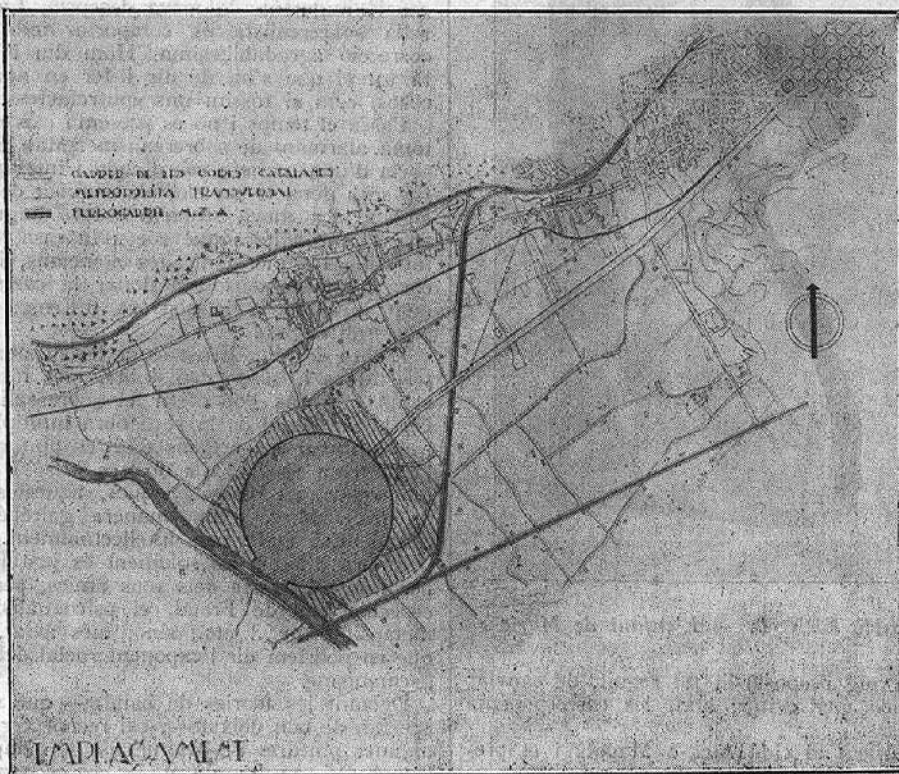
poc en una exposició d'arquitectura moderna, la riba esquerra del Llobregat. Sense perjudicar res sobre aquest emplaçament — en la consideració dels avantatges i inconvenients del qual entren factors altres que la simple situació topogràfica —, reproduïm avui el projecte d'aeroport establert pels esmentats arquitectes.

Ja hem dit que l'emplaçament escollit per aquests és el de la banda de Barcelona de la vora del Llobregat, punt que amb el temps fruit de grans facilitats de comunicació. Efectivament, podran unir aquest aeroport amb la ciutat, mitjans de comunicació ja previstos i projectats i que hem de suposar d'una realització més o menys immediata: la prolongació del Metro Transversal (que és senyalada en el

En l'orientació d'aquest aeroport els arquitectes projectistes fan que els avions prenguin vol de cara al Llobregat, i per tant, sense el perill que un dia quedés tancat l'aeroport amb edificacions fabrils o urbanes.

A més a més, compten amb les obres del port franc, que podria fer del Llobregat una estació d'hidroavions.

El projecte, segons l'altre gravat que reproduïm, va acompanyat d'un estudi d'urbanització. Els edificis que s'hi preveuen són cases de pisos construïdes segons la tendència moderna de l'edificació lineal o ciutat jardí, suprimint els patis interiors. Els edificis queden orientats radialment al voltant del camp, subordinats a la circumferència de l'aeroport, i

Emplaçament de l'aeroport projectat pels senyors Bofill i López

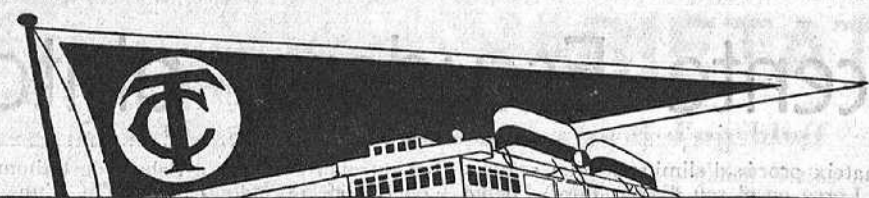
Com pot veure's, l'aeroport projectat pels arquitectes senyors Bofill i López té la forma circular, jutjant que és aquesta la millor per aprofitar el terreny. El diàmetre de l'aeroport seria d'un quilòmetre. La superfície del cercle està dividida en tres pistes, orientades segons la direcció dels vents dominants, i que conflueixen en l'edifici principal de l'aeroport. Cada pista té 600 metres de longitud per 40 d'amplada i estarà asfaltada.

El carrer de les Corts quedaria tancat per l'edifici central de l'aeroport, que vindria a ésser l'estació aèria. El pis superior d'aquest

perden aquesta aliniació a mida que s'allunyen de l'aeroport.

Sense entrar massa endins en consideracions tècniques arquitectòniques o de construcció d'aeroports, el simple profa es fa càrrec que el projecte dels joves arquitectes senyors Bofill i López està fet a la mida del que ha d'ésser l'aeroport d'una ciutat com Barcelona, amb la previsió de la intensificació cada any major del tràfic aeri que ha de fer pensar a evitar de fer un aeroport que resulti esquitit, dintre uns quants anys.

LLUÍS MUNTANYOLA

COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLAZA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Norn d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CADIZ-CANÀRIES

Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus

Ciudad de Sevilla i Ciudad de Cadiz

Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries.

Sortides quinzenals el dijous.

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA

Sortides tots els dies (llevat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus

"CIUDAD DE BARCELONA" i "CIUDAD DE PALMA"

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LINIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA i TERRITORIES DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cadiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monrovia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LINIA RÀPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA i VALENCIA

Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimenges i dissabtes a les 19 hores. Servei prestat per la motonau

"CIUDAD DE VALENCIA"

Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.

Servei ràpid setmanal Mediterrània-Canàries

Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LINIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA i VICEVERSA

Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores.

Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània

Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANIA A TOTS ELS PORTS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris

Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES

I PRESSUPOSTOS GRATIS

A MONTSERRAT EN AUTOMOBIL

Servei diari i sense transbordaments. Sortida Plaça Universitat. SERVEI POPULAR. Sortida de Barcelona: 6'30 matí.

Anada i tornada, inclòs Timbre de l'Estat.

8'75 Ptes.

SERVEI REGULAR. Sortida de Barcelona a les 8 del matí, bitllet d'anada i tornada, 12'30 ptes. NOTA: Les tornades són vàlides per al dia que es desitgi. - Per encàrrecs i bitllets: Rambla de Catalunya, 52, pral., Telèfon 10232.

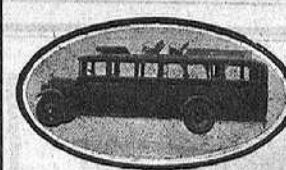
VIATGES BAIXAS

La primera Oficina tècnica de Turisme a Catalunya

Agència en totes les grans capitals del món. - Especialitzada en Forfaits, Viatges de nuvis, Organització d'excursions en autocars, Venda de passatges marítims i aeris, Visites de Catalunya i Mallorca a preus reduïts, etc.

Representant a Espanya de les Companyies: Comalch Line, Lloyd Triestino, Marittima Italiana, Gerolimit & C., Puglia-Marco u Martinolich, S. I. S., Steua Romana, Aero Expresso Italiana.

Rambla del Centre, 33 (Pça. Boqueró) - Tel. 12492

Hispano Suiza

Autònibus i Camions

—Faci el favor de no pujar amb l'autòmbus corrent. Si es trenca el cap, el que hi sortirà perdent seré jo.

(London Opinion, Londres)

Balneari de CARDÓ

(PROVINCIA DE TARRAGONA)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre

Nou propietari: SALVADOR SANSÓ

Direcció: FELIX BARGUÑO

Prodigioses aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes

Xalets per a famílies

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SANSÓ, Pòrtic Mercat St. Josep, 4 - Telèf. 18235 - De 4 a 8 tarda Farmàcia Garrota, Rambla Catalunya, 81 "La Ideal Samaritana", Arcs, núm. 10

—De pressa, afluixeu mil fluires!
—Com les necessiteu, en bitllets grans o petits?

(Punch, Londres)

—Molt bé! Ara ja sé qui se'm fuma els cigars!
—El senyor s'equivoca. En regalo molts als meus amics.

(Ric et Rac, París)

CUINA COM LA DE CASA

Ell. — No, aquí sí que no!

(Ric et Rac, París)

L'estudiant de Heidelberg. — Podríeu fer-me un bon tall per un marc?

(Judge, Nova York)

LA GENTADA A LES PLATGES
—Guia, senyor? Un guia per trobar el mar?

(Judge, Nova York)